

SAĞLIK BİLİMLERİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

CURRENT PERSPECTIVES ON
HEALTH SCIENCES

CPHS

CURRENT PERSPECTIVES
ON HEALTH SCIENCES
Volume 6 Number 1
January 2025

Review

Reporting of Bibliometric Reviews: Translation of the BIBLIO Checklist into Turkish

Bibliyometrik İncelemelerin Raporlanması: BIBLIO Kontrol Listesinin Türkçe'ye Çevirisi

Esra ÖZKAN¹, Hatice ÖZSOY², Askeri ÇANKAYA³

¹Dr. Öğr. Üyesi, Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Giresun, Türkiye

²Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Gölhisar Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu İlk ve Acil Yardım Programı, Burdur, Türkiye

³Dr. Öğr. Üyesi, Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye

Received 16 March 2024

Accepted 8 October 2024

Published Online 30 April 2025

Article Code CPHS2025-6(1)-1-8.

Abstract

Bibliometric analysis and bibliometric mapping use statistical tools and mathematical methods to examine and evaluate data on the year of study, keywords used, number of citations, topics, authors, countries and organizations around specific variables to reveal quantitative and qualitative data. Existing guidelines guide researchers to present findings from different study designs. To enhance the quality and transparency of health research, the EQUATOR guideline list includes checklists (Enhancing the Quality and Transparency of Health Research). Recently, it is observed that bibliometric analyses are rapidly increasing in the field of health. This study was conducted to translate the BIBLIO checklist added to EQUATOR into the Turkish language, to make it more understandable for researchers in bibliometric studies and to strengthen the reporting of bibliometric studies.

Öz

Bibliyometrik analiz ve bibliyometrik haritalama, nicel ve nitel verileri ortaya koymak adına istatistiksel araçlar ve matematiksel yöntemler kullanarak araştırmaların çalışma yılı, kullanılan anahtar sözcükler, atıf sayısı, konular, yazarlar, ülkeler ve kuruluşlara yönelik verilerin belirli değişkenler etrafında incelenmesi ve değerlendirilmesini sağlamaktadır. Farklı çalışma tasarımlarının bulgularını sunmak adına mevcut kılavuzlar araştırmacılara rehberlik etmektedir. Sağlık araştırmalarının kalite ve şeffaflığını artırmak için EQUATOR kılavuz listesinde kontrol listeleri (Enhancing the Quality and Transparency of Health Research) yer almaktadır. Son zamanlarda sağlık alanında da hızla bibliyometrik analizlerin arttığı gözlemlenmektedir. Bu çalışma, EQUATOR'a eklenmiş BIBLIO kontrol listesinin Türk diline kazandırılması, bibliyometrik çalışmalarda araştırmacılar için daha anlaşılır bir hale getirilmesi ve yapılacak olan bibliyometrik çalışmaların raporlanmasının güçlendirilmesi amacıyla yapıldı.

Keywords

bibliometric analysis
checklist
health

Anahtar kelimeler

bibliyometrik analiz
kontrol listesi
sağlık

Corresponding Author

Askeri ÇANKAYA
askericankaya2156@gmail.com

ORCID

E ÖZKAN
0000-0001-5951-3466

H ÖZSOY
0000-0001-7165-2688

A ÇANKAYA
0000-0002-1637-3106

To cite this article:

Özkan E, Özsoy H, Çankaya A. Reporting of Bibliometric Reviews: Translation of the BIBLIO Checklist into Turkish. Curr Perspect Health Sci. 2025;6(1):1-8.

GİRİŞ

Bibliyometrik analiz, bilimsel verileri titizlikle inceleyen ve niceliksel analiz yöntemleri kullanarak belirli bir alanın evrimsel ayrıntılarını ortaya çıkaran önemli bir araştırma yaklaşımıdır (1). Bu analiz yöntemi, yazılı yayınların niceliksel ve çeşitli parametreler üzerinde gerçekleştirilen detaylı değerlendirmelerini içerir (2).

"Bibliyometri" terminolojisi 1969 yılında Pritchard tarafından eski "istatistiksel bibliyografya" teriminin yerine kullanılmış ve "matematik ve istatistiksel yöntemlerin kitaplara ve diğer iletişim araçlarına uygulanması" olarak tanımlanmıştır (3,4). Fairthorne (1969) bu kavramın kapsamını genişleterek "kaydedilmiş söylemin ve ona ait davranışların özelliklerinin niceliksel olarak ele alınması" olarak tanımlamıştır (5). Pritchard ise bibliyometriyi "yazılı iletişim süreçleri kullanılarak bir disiplinin doğası ve gelişim sürecine ışık tutmak" olarak tanımlamıştır (3).

Sistematisik inceleme, bibliyometrik analizlerin yürütülmesiyle yakından ilgilidir. Birçok bilim insanı bunu bilimsel sürecin gerekli bir parçası ve başlangıcı olarak görmektedir (6). Sistematisik bir inceleme, genellikle belli bir alana odaklanan literatürün eksiksiz bir biçimde ortaya çıkarılmasına aracılık etmektedir. Sonuç olarak, sağlık bilimlerinde bu tür araştırmaları tartışan ve değerlendiren çok sayıda makale yayınlanmaktadır. Buna karşılık bibliyometri, birçok farklı alanda kullanılan analitik bir uygulamadır (7). Temel olarak konu, yazar, atıflar, başlık gibi çeşitli parametreleri kullanarak nicel yaklaşımları bilimsel alanlara uygulayan bir disiplindir (8). Bu analiz türü, literatürün büyüme sürecini anlamak ve araştırma modellerini izlemek için değerli bir araçtır. Bilim dünyasında veri miktarı hızlı bir şekilde artmaktadır. Bilimin birbiri içindeki iş birliğinin bibliyometrik yöntemleri ile istatistiksel analizlerinin yapılması ya da görsel haritalarının sunulması yapılacak yayınlara ve yayın kalitesine katkı sağlamaktadır (7,9). Ayrıca, bilimsel üretkenlik ve araştırmanın çeşitli yönlerden vurgulanması ve araştırmacıların yayın tercihleri hakkında da faydalı bilgiler sunmaktadır (10).

Bibliyometrik analiz disiplinlerin ileriye dönük eğilimlerini tahmin etmeyi sağlar. Aynı zamanda belirli alanlardaki araştırma durumunu ve gelişme eğilimlerini analiz etmek amacıyla da yaygın olarak kullanılmaktadır (11,12). Bu analitik araç, bilimsel ve teknolojik başarıların temel göstergelerinden biri olarak kabul edilen makaleleri inceler. Yazarlara bilim dünyasındaki ilerlemeleri anlama ve yorumlama imkânı tanımaktadır (13-16). İlâveten sosyal bilimlerdeki temel araştırma yöntemlerinden biri

olan bibliyometrik incelemelerin sağlık alanında da ulusal ve uluslararası literatürde yayın sayısının hızla arttığı saptanmıştır (17-24).

Bibliyometrik Analiz ve İçerik Analizi Arasındaki Farklar

Nicel içerik analizi, belirli bir örneklem içindeki çalışmaların sayısal olarak incelenmesini içerir. Bu süreçte, daha önceden belirlenmiş bir analiz cetveli (kodlama şeması) kullanılarak veriler kodlanır. Kodlama, verilerin belirli kategorilere veya temalara atanması anlamına gelir. Kodlama işlemi tamamlandıktan sonra, bu kategorilerde veya temalarda ne kadar sıklıkla veri bulunduğu sayısal olarak (örneğin, frekans tabloları kullanılarak) analiz edilir. Frekans tabloları, belirli bir kod veya kategori için verilerin kaç kez ortaya çıktığını gösteren tablolarıdır. Bu, hangi temaların veya kategorilerin daha yaygın olduğunu anlamaya yardımcı olur (25). Bibliyometrik çalışmaların kökeni incelendiğinde, bu alandaki ilk uygulamaların "İstatistiksel Bibliyometri" adıyla 1920'li yıllarda ortaya çıktığı görülmektedir. Oldukça köklü bir geçmişe sahip olan bibliyometrik çalışmalar, "İstatistiksel Bibliyometri" kavramının ötesine geçerek, günümüzdeki kavramsal boyutuna 1969 yılında ulaşmıştır (26). Bibliyometrik analizler, bilimsel yayınların çeşitli bibliyometrik bilgilerinden yola çıkarak, bu yayınların performansını (örneğin, etki ve üretkenlik gibi ölçütler) ve bilimsel alanlardaki ilişkilerini analiz eder. Bu analizlerde kullanılan yöntemlerden bazıları, ortak kelime analizi ve ortak atıf analizidir. Bu yöntemlerle, bilimsel yayınların, yazarların, yapılan atıfların, çalışılan ortak konuların ve bunlar arasındaki ilişkilerin (örneğin, kimlerin hangi konularda birlikte çalıştığı gibi) sayısal olarak incelenmesi sağlanır. Kısacası, bibliyometrik analizler, bilimsel çalışmaların etkisini ve bilimsel topluluklar içindeki ağ ilişkilerini nicel verilerle ortaya koyar. Dolayısıyla bibliyometrik analiz içerik analizini kapsayan farklı analiz yöntemleri kullanılarak uygulanan bir metottur (21,25).

Veri Tabanları

Bibliyometrik analiz için ilk aşama, araştırma alanını bilimsel nitelikte sunabilecek en iyi veri kaynağına karar vermektir. Günümüzde bibliyografik incelemede kullanılabilecek veri tabanlarının sayısı oldukça fazladır (örneğin PubMed, EMBASE, SpringerLink, vb.), ancak bunların hepsi bibliyometrik analizlerin kolayca yapılmasına imkân sunmamaktadır. Bibliyometrik bir analizde kullanılan ana bibliyografik veri tabanlarının; Web of Science (WoS), Scopus, Google Scholar, Microsoft Academic ve Dimensions olduğu bilinmektedir (27).

Performans Bibliyometrik Analizi Yapmak İçin Yazılım Araçları

Veriler elde edildikten sonra uzman bir performans analizi sürecinin geliştirilmesidir. Bu süreçte, belirli bir araştırma alanının üretimi ve etkisi hakkında veriler elde edilir. Yayın çekirdeğinden yayın sayısı, atıf sayısı, yüksek atıf alan yayınlar, atıf almayan yayınların sayısı, araştırma alanı sınıflandırması ve normalize edilmiş atıflar gibi çeşitli göstergeler çıkarılabilmektedir. Böylece bibliyometrik veri analizinde kullanılan yazılım araçları, bilimsel değerlendirme için araştırmacıya araştırma sürecinde kullanabileceği yeterli göstergeler sunabilmektedir (27).

Bibliyometrik Analizde Bilimsel Haritalama Yazılım Araçları

Bibliyometrik analiz, farklı değişkenler (yazarlar, kurumlar, ülkeler, vb.) arasındaki ilişkiyi temsil eden bilimsel haritalarla geliştirilebilir. Bu nedenle bir bilimsel haritalama, disiplinlerin, alanların, uzmanlıkların, bireysel makalelerin, yazarların iş birliğini görsel ağlar ile sunmaktadır (27). Bibliyometrik yöntem için ağ analizi yapmada kullanılan birçok yazılım mevcuttur (28-31). (Tablo 1'de bilimsel haritalama analizi araçları ve özellikleri verilmiştir (27).

Görsel Analiz

Görsel analiz, nicel özellikler, coğrafi dağılım, konu dağılımı, kelime sıklığı dağılımı gibi literatürün özelliklerini açıkça tanımlayabilmektedir. Bilgi alanı haritalaması, bilimsel bilginin gelişim sürecini ve yapısal ilişkisini gösteren bir tür görseldir (14). Genel olarak, toplam yayın sayısı ve toplam alıntı

sayısı, üretkenlik ve etki düzeyini yansıtan iki ana perspektif olarak yaygın şekilde kullanılmaktadır (32). Görsel analiz ile araştırmacıların bir bilgi yapısı oluşturmaya yardımcı olmak, araştırmaların mevcut durumunu makro bir bakış açısıyla anlamak ve hedef araştırma alanlarındaki sıcak noktaları belirlemek mümkündür. En yaygın araştırma yöntemleri arasında küme, eş-oluşum, ortak atıf ve patlama analizi (burst analysis) yer almaktadır. Küme analizi, verileri benzerlik derecelerine göre kategorize eden istatistiksel bir yöntemdir ve belirli bir konudaki çalışma içeriğinin belirli dağılımını ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (33).

Makale yazımı sırasında araştırmacılara yol göstermek için güncel literatürde kullanılan kılavuzlar mevcuttur. Sağlık araştırmalarının kalite ve şeffaflığını artırmak için EQUATOR kılavuz listesinde kontrol listeleri (Enhancing the Quality and Transparency of Health Research) yer almaktadır (34). Farklı çalışma tasarımlarının bulgularını sunmak adına literatürde bulunan farklı birçok mevcut kılavuz (STROPE, CONSORT, PRISMA) araştırmacılara rehberlik etmektedir. Bu kontrol listeleri raporlama kılavuzları olarak isimlendirilmektedir. Raporlama kılavuzlarının kullanılması makale yazımı sırasında belirli bir akış sunarak, metodolojiye uygunluğu kontrol etmektir. Dolayısı ile dergi editörleri ve hakemlerinin beklentileri konusunda somut bilgi çerçevesinde araştırmacılara bir standardizasyon sunmaktadır (35). Verilen bu bilgiler çerçevesinde güncel literatür incelendiğinde sağlık alanında da bibliyometrik analizlerin artış gösterdiği saptanmış olup; (15,16, 36-38) bu çalışma ile bibliyometrik analize yönelik geliştirilen ve EQUATOR'a eklenmiş olan bibliyometrik kontrol listesinin (39) Türkçe'ye kazandırılması amaçlanmaktadır.

Tablo 1. Bilim Haritalama Analizi Araçlarının Özellikleri

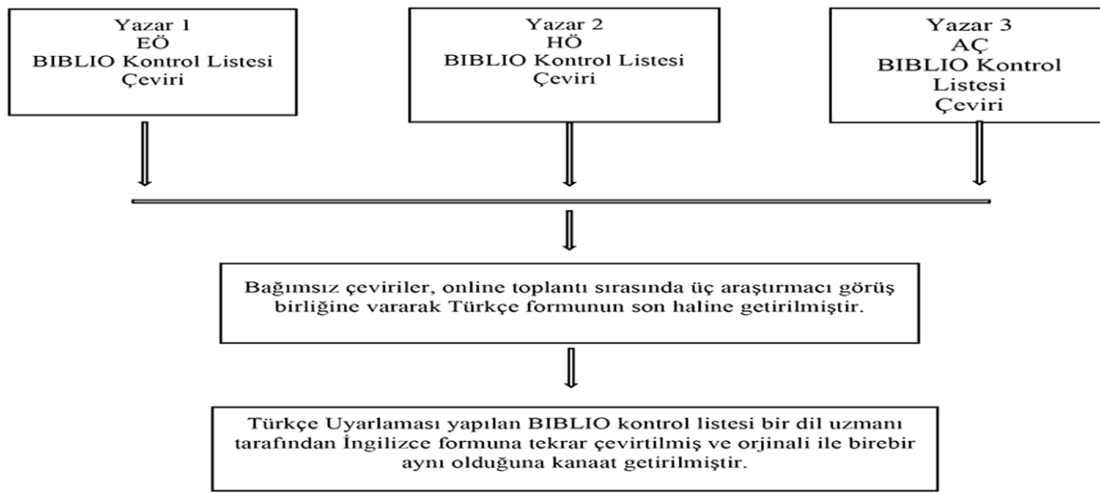
Araçlar	Analiz edilen sürüm	Yıl	Geliştirici	İşletim Sistemi	Kullanıcı arayüzü
Bibexcel	2017	2017	Umeå Üniversitesi (İsveç)	Win	Masaüstü
Biblioshiny		2019	Napoli Federico II Üniversitesi (İtalya)	Runs in R	Web
BiblioMaps	3.2	2018	Lyon Üniversitesi (Fransa)	Runs in Python	Web
CiteSpace	5.5.R2	2019	Drexel Üniversitesi (ABD)	Win	Masaüstü
CitNetExplorer	1.0.0	2014	Leiden Üniversitesi (Hollanda)	Win, OSX, Linux	Masaüstü
SciMAT	1.1.04	2016	Granada Üniversitesi (İspanya)	Win, OSX, Linux	Masaüstü
Sci ² Tool	1.3	2018	Ağ Bilimi Merkezi için Siber Altyapı (ABD)	Win, OSX, Linux	Masaüstü
VOSviewer	1.6.13	2019	Leiden Üniversitesi (Hollanda)	Win, OSX, Linux	Masaüstü

Çeviri Sürecinde Uygulanan Aşamalar

Türkçe çevirisi için bibliyometrik kontrol listesini geliştiren yazardan izin alındı (39). Kontrol listesinin orijinaline uygunluğunu değerlendirmek için farklı yöntemler kullanılmaktadır. Bu yöntemler arasında en sık kullanılan geleneksel ve seri yaklaşımlardır (40). Araştırmada geleneksel yaklaşım yöntemi kullanıldı. Kontrol listesinin, üç araştırmacı tarafından (EÖ, HÖ, AÇ) birbirinden bağımsız bir şekilde Türkçe diline çevirisi yapıldı. Çevirilerin tamamlanmasından sonra çevrimiçi yapılan bir toplantıda her bir ifadenin Türkçe ve İngilizce anlam karşılıkları dikkate alınarak ayrı ayrı kontrol edildi. Kontrol listesinin tüm ifadeleri araştırmacılar tarafından tartışılarak öneriler

doğrultusunda gerekli düzenlemeler yapıldı. Ortak görüş birliği sağlandı ve Türkçe kontrol listesi oluşturuldu. Araştırmacılar tarafından Türkçe çevirisi yapılan bibliyometrik kontrol listesi, bir dil uzmanı tarafından geri çeviri yöntemi ile Türkçe'den İngilizce'ye çevirisi yapıldı. Aradaki tutarlılık, uyum incelendi. Türkçe çevirisi yapılan ölçeğin geri çeviri sonrası İngilizce formu ile orijinal formun karşılaştırılması sonucunda iki formun maddeleri arasında dil açısından benzerlik bulundu. Süreçte izlenen akış diyagramı Şekil 1'de gösterilmektedir.

Bibliyometrik araştırmalarda kullanılmak üzere ele alınacak olan kontrol listesinin Türkçe versiyonu Tablo 2'de sunulmuştur.

Şekil 1. Çeviri Uygulama Sürecine İlişkin Akış Şeması

Tablo 2. Bibliyometrik İncelemelerinin Raporlanması İçin BIBLIO Kontrol Listesi

Bölüm/Konu	Madde No	Kontrol Listesi Maddeleri	Rapor Edilen Sayfa No
Başlık			
Tanımlama	1	Çalışma başlığının bibliyometrik bir inceleme olarak tanımlanması	
Konular/Başlıklar	2	İncelenen temel konular/başlıklar ve zaman aralığının belirtilmesi	
Özet			
Yapılandırılmış özet	3	Yapılandırılmış özet (uygun olduğu şekilde): konunun önemi, yöntemler, bulgular (temel bulgular) ve sonuçlar	
Giriş/Konunun Önemi			
Gerekçe/Açıklama	4	Mevcut bilgi ve epidemiyolojik bilgilerin ifade edilmesi	
Amaçlar	5	Amaç(lar)ın veya soru(lar)ın açıklanması	
Yöntem(ler)			
Veri tabanları (veri kaynakları)	6	Tüm bilgi kaynaklarının açıklanması (örneğin elektronik veri tabanları, çalışma yazarlarıyla iletişim, deneme kayıtları veya diğer resmi bir yayın sürecinden geçmemiş literatür kaynakları v.b.)	
Tarama yöntemleri	7	Tarama için anahtar kelimeler ve sistematikleştirme kriterlerinin belirlenmesi (arama tarihi, dil, belge türü).	
Zaman aralığı	8	İncelemenin kapsadığı dönem ve gerekçesinin belirtilmesi	
Uygunluk kriterleri	9	Tüm dahil etme ve hariç tutma kriterlerinin; dil, çalışma tasarımı, yayın türü ve zaman aralığının açıklanması	

Tablo 2. Bibliyometrik İncelemelerinin Raporlanması İçin BIBLIO Kontrol Listesi (devamı)

Bölüm/Konu	Madde No	Kontrol Listesi Maddeleri	Rapor Edilen Sayfa No
Veri düzenleme (veri seçim yöntemi)	10	Konu ile ilişkisi olmayan makalelerin dışlanması; tekrarlayan ve konu dışı makalelerin dahil edilmemesi (başlık, özet ve içerik değerlendirildikten sonra).	
Kalite değerlendirmesi (isteğe bağlı)	11	Kontrol listesi kullanılarak makalelerin üç yazar tarafından değerlendirilmesi	
Veri sentezi	12	Özetleme, işleme, birleştirme, tablolar veya şematik gösterimler için kullanılan yöntemlerinin açıklanması Verilerin nasıl analiz edildiğinin açıklanması	
Bulgular			
Tanımlayıcı bulgular (istatistikler)	13	- Tarama ve dahil edilme sürecinin ayrıntılarını bir akış diyagramında sunulması - Atıf sayısı (yayın sayısı, yayın yılı, belge türü, yayınlandığı ülke, en yüksek etkiye sahip makaleler, en etkili yazarlar, en etkili makaleler, en yüksek üretime sahip yazarlar, en iyi dergiler, en iyi kurumlar, ...)	
Şematik harita ve eğilim (trend)	14	Atıfları, dergileri, yazarları, en iyi dergileri, zaman içindeki eğilimleri, güncel literatürü ve ilgili göstergeleri (uygun olduğu şekilde) sunmak için uygun bir yazılım kullanarak şematik haritaların ve eğilimlerin özetlenmesi ve/veya sunulması (41-45).	
Tablolaştırılması ve özetlenmesi	15	Genel öneri: İncelenen çalışmalar farklı alt başlıklar ve farklı senaryolara göre özetlenebilir ve düzenlenebilir. Ne olursa olsun, sonuçların her bir alt başlığı kapsayan ayrı tablolarda sunulması gerekmektedir. Aşağıda, bulguların özetlenmesine yardımcı olabilecek bazı seçenekler yer almaktadır. Seçenek 1 - Sunumun tarihsel bir bakış açısıyla başlatılması [konuyla ilgili ilk yayın ne zaman ve kim tarafından yapıldı]. - İncelenen makalelerin rapor edilmesi. Bulgular ayrı bir tabloda listelenmelidir. Ayrıca, inceleme türünün de belirtilmesi (kapsam belirleme incelemesi, anlatı incelemesi, sistematik inceleme ve meta-analiz). - Bulguların çalışma tasarımlarına ve ana çalışma türlerine göre özetlenmesi Seçenek 2 - Sunumun tarihsel bir bakış açısıyla başlatılması [konuyla ilgili ilk yayın ne zaman ve kim tarafından yapıldı]. - İncelenen makalelerin rapor edilmesi. Bulgular ayrı bir tabloda listelenmelidir. Ayrıca, derleme türü (kapsamlı inceleme, anlatısal inceleme, sistemik inceleme ve meta-analiz) belirtilmelidir. - Bulguların sonuç ölçütlerine veya popülasyonlara göre özetlenmesi. Örneğin, bkz. (46). Seçenek 3 - Sunumun tarihsel bir bakış açısıyla başlatılması [konuyla ilgili ilk yayın ne zaman ve kim tarafından yapıldı]. - İncelenen makalelerin rapor edilmesi. Bulgular ayrı bir tabloda listelenmelidir. Ayrıca, inceleme türünün de belirtilmesi (kapsam belirleme incelemesi, anlatı incelemesi, sistematik inceleme ve meta-analiz). - Bulguların konseptte göre özetlenmesi (47). Seçenek 4. - Sunumun tarihsel bir bakış açısıyla başlatılması [konuyla ilgili ilk yayın ne zaman ve kim tarafından yapıldı]. - İncelenen makalelerin rapor edilmesi. Bulgular ayrı bir tabloda listelenmelidir. Ayrıca, inceleme türünün de belirtilmesi (kapsam belirleme incelemesi, anlatı incelemesi, sistematik inceleme ve meta-analiz). - Bulguları, ana konuyla ilgili farklı alt başlıklara göre özetleyin (48).	
Bulguların Sentezi	16	Bulguların mümkün olduğunca sentezlenmesi, eksikliğin belirlenmesi ve bir model, hipotez vb. önerilmesi (Mevcut ise).	
Tartışma			
Kanıt Özeti	17	Ana bulguların özetlenmesi. Bulgular daha "genel" veya "erişilebilir" terimlerle sunulması	
Yorumlama	18	Bulgularla uyumlu yorum eklenmesi. Bildirilen sonuçlar, benzerlikler ve farklılıklar için açıklamalar etkili olacaktır.	
Güçlü yönler ve sınırlılıklar	19	Güçlü yönleri ve sınırlılıkları tartışılması	
Sonuç(lar)	20	Araştırma soruları ve amaçları açısından sonuçların genel bir yorumunun sunulması, ayrıca potansiyel etkilerinin de değerlendirilmesi.	

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, bibliyometrik çalışmaların şeffaf ve doğru raporlanması için BIBLIO kontrol listesi, Montazeri ve arkadaşları tarafından 2023 yılında geliştirilmiştir. Bu kontrol listesinin, EQUATOR'a eklenen İngilizce versiyonunun Türkçe çevirisinin de Türk araştırmacılara rehberlik edeceği düşünülmektedir.

Bibliyometrik çalışmalar, sağlık alanındaki araştırmalarda önemli bir rol oynamaktadır. Bu çalışmaların şeffaf ve doğru bir şekilde raporlanması, araştırma sonuçlarının güvenilirliğini artırır ve bilimsel literatüre katkı sağlar. Montazeri ve arkadaşları tarafından 2023 yılında geliştirilen ve EQUATOR'a İngilizce versiyonu eklenen BIBLIO kontrol listesi, bu amaçla araştırmacılara rehberlik etmekte ve bilimsel kaliteyi artıracakı düşünülmektedir. Bu kontrol listesi, araştırmacıların bibliyometrik çalışmalarını detaylı ve eksiksiz bir şekilde raporlamalarını sağlayarak, literatürdeki bilgi birikimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

EQUATOR ağı kapsamında yer alan ve sağlık araştırmalarının metodolojik kalitesini ve şeffaflığını artırmayı amaçlayan diğer kılavuzlara benzer şekilde, BIBLIO'nun da kullanımı, araştırmacılar ve yazarlar için önemli avantajlar sunma potansiyeline sahiptir. Bu kılavuz, okuyuculara her bir maddenin gerekliliğini kanıta dayalı bir çerçevede sunarak metodolojik farkındalık kazandırmayı hedeflemektedir. Aynı zamanda, yazarların bibliyometrik incelemelerde hangi unsurların dâhil edilmesi gerektiğine dair ihtiyaç duyduğu rehberliği sağlamaya yönelik olarak tasarlanmıştır. BIBLIO'nun, yayımlanan bibliyometrik çalışmaların metodolojik kalitesini artıracakı öngörülmektedir. Hakemler, editörler ve diğer ilgili okuyucular için de bu kılavuzun, ilgili çalışmaları değerlendirirken faydalı bir referans kaynağı oluşturacaktır. Ayrıca, dergi editörlerinin yazarları, bibliyometrik incelemelerini sunarken BIBLIO kontrol listesini kullanmaya yönlendirmelerinin, bilimsel raporlama standartlarının güçlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmanın hemşirelik ve klinik alanlarda da önemli katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Hemşirelik mesleği, kanıta dayalı uygulamaları desteklemek için sağlam bilimsel temellere dayanmalıdır. Bu kontrol listesinin yaygın kullanımı, hemşirelik araştırmalarının metodolojik kalitesini artırarak, mesleki uygulamalara daha güvenilir ve geçerli kanıtlar sunacaktır.

Ayrıca, klinik alandaki araştırmacılar ve uygulayıcılar için, doğru ve kapsamlı raporlamalar, hasta bakımı ve sağlık hizmetlerinin iyileştirilmesine yönelik yeni stratejiler geliştirilmesine olanak tanıyacaktır.

Böylece, hemşirelik ve diğer sağlık bilimleri alanlarında yapılan bibliyometrik çalışmalar, sadece akademik dünyaya değil, aynı zamanda hasta bakımı ve klinik uygulamalara da somut faydalar sağlayacaktır.

Teşekkür ▪ Acknowledgement: BIBLIO kontrol listesinin orijinal kaynağının Türkçe'ye uyarlaması için izin veren yazar Montazeri A.'ya teşekkür ederiz. ▪ We would like to thank the author Montazeri A. for permission to adapt the original source of the BIBLIO checklist into Turkish.

Çıkar çatışması ▪ Conflict of interest: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ederler. ▪ The authors declare that they have no conflict of interest.

Yazarlık katkısı ▪ Author contributions: Çalışmanın tasarımı: EÖ, HÖ, AÇ; İlgili literatürün taranması: EÖ, HÖ, AÇ; Makale taslağının oluşturulması: EÖ, HÖ, AÇ; İçerik için eleştirel gözden geçirme: EÖ, HÖ, AÇ; Yayınlanacak versiyonun son onayı: EÖ, HÖ, AÇ ▪ Study design: EÖ, HÖ, AÇ; Literature review: EÖ, HÖ, AÇ; Draft preparation: EÖ, HÖ, AÇ; Critical review for content: EÖ, HÖ, AÇ; Final approval of the version to be published: EÖ, HÖ, AÇ

Maddi Destek ▪ Financial support: Yazarlar maddi destek almadıklarını beyan ederler. ▪ The authors declare that they received no financial support.

KAYNAKLAR

1. Donthu N, Kumar S, Mukherjee D, Pandey N, Lim WM. How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*. 2021;133(2021):285–296.
2. Ellegaard O, Wallin JA. The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact? *Scientometrics*. 2015;105(3):1809–1831.
3. Pritchard A. Statistical bibliography or bibliometrics? *Journal of Documentation*. 1969;25(4):348–349.
4. Lu Y, de Vries WT. A bibliometric and visual analysis of rural development research. *Sustainability*. 2021;13(11):6136.

5. Fairthorne RA. Empirical hyperbolic distributions for bibliometric description and prediction. *Journal of Documentation*. 1969;25(4):319–343.
6. Tranfield D, Denyer D, Smart P. Towards a methodology for developing evidence-informed management knowledge by means of systematic review. *British Journal of Management*. 2003;14(3):207–222.
7. Ellegaard O. The application of bibliometric analysis: disciplinary and user aspects. *Scientometrics*. 2018;116(1):181–202.
8. Hussain A, Fatima N, Kumar D. Bibliometric analysis of the “Electronic Library” journal (2000–2010). *Webology*. 2011;8(1):1–10.
9. Bornmann L, Stefaner M, Anegón FDM, Mutz R. Ranking and mapping of universities and research-focused institutions worldwide based on highly-cited papers: A visualisation of results from multi-level models. *Online Information Review*. 2014;38(1):3–25.
10. Abdi A, Idris N, Alguliyev RM, Aliguliyev RM. Bibliometric analysis of IP&M journal (1980–2015). *Journal of Scientometric Research*. 2018;7(1):54–62.
11. Koskinen J, Isohanni M, Paajala H, Jaaskelainen E, Nieminen P, Koponen H, et al. How to use bibliometric methods in evaluation of scientific research? An example from Finnish schizophrenia research. *Nordic Journal of Psychiatry*. 2008;62(2):136–143.
12. Wang Q, Li R. Natural gas from shale formation: A research profile. In: *Renewable and Sustainable Energy Reviews*. 2016. p. 1–6.
13. Wang Q, Su M, Li R. Is China the world’s blockchain leader? Evidence, evolution and outlook of China’s blockchain research. Vol. 264, *Journal of Cleaner Production*. 2020. p. 1–20.
14. Wang Q, Su M. Integrating blockchain technology into the energy sector - From theory of blockchain to research and application of energy blockchain. *Computer Science Review*. 2020;37(1002275):1–24.
15. Giménez-Espert M del C, Prado-Gascó VJ. Bibliometric analysis of six nursing journals from the Web of Science, 2012–2017. *Journal of Advanced Nursing*. 2019;75(3):543–554.
16. Özkan E, Sürmeli Ş. Cerrahi alan enfeksiyonuna yönelik bibliyometrik analiz ve bilim haritalama: tanımlayıcı araştırma. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*. 2023;15(3):584–592.
17. Baysal E, Baysal E. Hemşirelik eğitiminde kaçış odası yöntemi ile ilgili araştırmaların bibliyometrik analizi: tanımlayıcı araştırma. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2024;2(3):136–47.
18. Ozkan E. Pressure injuries in different disciplines: a bibliometric analysis. *Health Academy Kastamonu*. 2023;9(1):134–43.
19. Bayrak NG, Özkan E. Bibliometric analysis of studies on child abuse and negligence. *Gümüşhane University Journal of Health Sciences*. 2024;13(2):554–60.
20. Sert E, Kendirkıran G. Last 10 years of articles on nursing and burnout: bibliometric analysis. *Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*. 2023;15(4):1190–1198.
21. Ozkan E. Intensive care unit carbon footprint : A bibliometric and document content analysis. *Nursing in Critical Care*. 2024;1–8.
22. Al Hajri AK. Succession planning and leadership development in nursing : a bibliometric analysis (2000-2023). *Nursing Research and Practice*. 2024; 2024:1–12.
23. Oermann MH, Bailey HE, Carter-Templeton H, Condy C, Wrigley J, Ledbetter LS. Bibliometric analysis of nursing education reviews. *Nurse Education Today*. 2024; 139:106217.
24. Aydogdu ALF. Trends of publications on transformational leadership in nursing: a bibliometric analysis. *Leadership in Health Services*. 2024;37(1):34–52.
25. Cesur-Karşı D, Doğuşcan G, Gelberi B-C. Türkiye’deki iletişim araştırmalarına güncel bir bakış: bir bibliyometrik inceleme ve içerik analizi. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 2024;19(1):23–45.
26. Yorulmaz M, Kaya S, Dergisi D, Analiz B. Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi’nde yayımlanan makalelerin bibliyometrik ve içerik analizi. 2020;4(2):138–55.
27. Moral-Muñoz JA, Herrera-Viedma E, Santisteban-Espejo A, Cobo MJ. Software tools for conducting bibliometric analysis in science: An up-to-date review. *Profesional de la Informacion*. 2020;29(1):1–20.
28. Cobo MJ, López-Herrera AG, Herrera-Viedma E, Herrera F. Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2011;62(7):1383–402.

29. Sangam SL, Mogali SS. Mapping and visualization softwares tools: a review. In: Content Management in Networked Environment. 2012. p. 1–12.
30. Pradhan P. Science mapping and visualization tools used in bibliometric & scientometric studies: An overview. *Inflibnet*. 2016;23(4):19–33.
31. Chen C. Science mapping: a systematic review of the literature. *Journal of Data and Information Science*. 2017;2(2):1–40.
32. Wang S, Zhou H, Zheng L, Zhu W, Zhu L, Feng D, et al. Global trends in research of macrophages associated with acute lung injury over past 10 years: a Bibliometric analysis. *Frontiers in Immunology*. 2021;12(669539):1–11.
33. Ai Y, Xing Y, Yan L, Ma D, Gao A, Xu Q, et al. Atrial fibrillation and depression: A bibliometric analysis from 2001 to 2021. *Frontiers in Cardiovascular Medicine*. 2022;9(775329):1–12.
34. Equator Network. Reporting guidelines for main study types. 2022. <https://www.equator-network.org/>
35. Babaoğlu AB, Tekindal M, Büyükuysal MÇ, Tözün M, Elmalı F, Bayraktaroğlu T, ve ark. Epidemiyolojide gözlemsel çalışmaların raporlanması: STROBE kriterlerinin Türkçe uyarlaması. *Batı Karadeniz Tıp Dergisi*. 2021;5(1):86–93.
36. Zhao J, Liu X, Zhang W, Xing Y, Cho SW, Hao Y. Evidence-based nursing outputs and hot spot analysis of the last 5 years in mainland China: Results of a bibliometric analysis. *International Journal of Nursing Practice*. 2018;24(2):1–9.
37. Yesilbas H, Kantek F. Trends and hot topics in nurse empowerment research: A bibliometric analysis. *Japan Journal of Nursing Science*. 2022;19(2):1–12.
38. Akyüz HÖ, Alkan S. Overview on pressure ulcers studies based on bibliometric methods. *IberoAmerican Journal of Medicine*. 2022;01(2022):18–23.
39. Montazeri A, Mohammadi S, M.Hesari P, Ghaemi M, Riazi H, Sheikhi-Mobarakeh Z. Preliminary guideline for reporting bibliometric reviews of the biomedical literature (BIBLIO): a minimum requirements. *Systematic Reviews*. 2023;12(1):1–10.
40. Hançer M. Translations of scales from written language to another language and different approaches used. *Journal of Balıkesir University Social Sciences Institute*. 2003 Dec;6(10):47–59.
41. McDougal L, Dehingia N, Cheung WW, Dixit A, Raj A. COVID-19 burden, author affiliation and women's well-being: A bibliometric analysis of COVID-19 related publications including focus on low-and middle-income countries. *eClinicalMedicine*. 2022; 52: 101606.
42. Henstock L, Wong R, Tsuchiya A, Spencer A. Behavioral theories that have influenced the way health state preferences are elicited and interpreted: A bibliometric mapping analysis of the time trade-off method with VOSviewer visualization. *Front Health Serv*. 2022; 2: 848087.
43. Bodea F, Bungau SG, Negru AP, Radu A, Tarce AG, Tit DM, et al. Exploring new therapeutic avenues for ophthalmic disorders: Glaucoma-related molecular docking evaluation and bibliometric analysis for improved management of ocular diseases. *Bioengineering*. 2023; 10(8): 983.
44. Sang XZ, Wang CQ, Chen W, Rong H, Hou LJ. An exhaustive analysis of post-traumatic brain injury dementia using bibliometric methodologies. *Front Neurol*. 2023; 14: 1165059.
45. Ramli MI, Hamzaid NA, Engkasan JP, Usman J. Respiratory muscle training: a bibliometric analysis of 60 years' multidisciplinary journey. *Biomed Eng Online*. 2023; 22(1): 50.
46. Akosman I, Kumar N, Mortenson R, Lans A, De La Garza Ramos R, Eleswarapu A, et al. Racial differences in perioperative complications, readmissions, and mortalities after elective spine surgery in the United States: A systematic review using AI-assisted bibliometric analysis. *Glob Spine J*. 2023: 21925682231186759.
47. Tavousi M, Mohammadi S, Sadighi J, Zarei F, Kermani RM, Rostami R, Montazeri A. Measuring health literacy: A systematic review and bibliometric analysis of instruments from 1993 to 2021. *Plos One*. 2022; 17(7): e0271524.
48. Montazeri A. Health-related quality of life in breast cancer patients: A bibliographic review of the literature from 1974 to 2007. *J Exp Clin Cancer Res*. 2008; 27: 32.